

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΔΙΑΛΕΞΗΣ

Τα Ιερά Κορυφής είναι ένα από τα πλέον ενδιαφέροντα φαινόμενα του Μινωικού πολιτισμού. Αυτά τα υπαίθρια ορεινά ιερά αποτελούν μοναδική θρησκευτική έκφραση στην ιστορία της Μεσογείου. Τα τελευταία 50 χρόνια είναι γνωστό ότι έχουν προσελκύσει και εξακολουθούν να προσελκύουν το ενδιαφέρον πολλών μελετητών, αρχαιολόγων, ιστορικών, ακόμη και αστρονομικών αναζητήσεων. Το θέμα είναι ότι οι θεωρητικές προσεγγίσεις έχουν υπερκεράσει τα ανασκαφικά δεδομένα και δεν είμαι η μόνη που εκτιμώ ότι αυτά τα δύο πεδία (ερμηνείες και δεδομένα) δεν επικοινωνούν συχνά μεταξύ τους.

Τα θέματα που απασχολούν είναι πολλά:

- 1) καταρχήν το θέμα της καταγωγής τους, πώς και πότε εμφανίζονται;
- 2) αποτελούν πράγματι την εξελικτική βαθμίδα των εκτός οικισμών κέντρων λατρείας με την προγονική ταφική λατρεία στους πρώιμους οικογενειακούς τάφους;
- 3) ήταν εξαρχής αποτέλεσμα της λαϊκής θρησκευτικής έκφρασης, με ή χωρίς την εμπλοκή της τοπικής εξουσίας;
- 4) τα μικρά αγροτικά ιερά σε ταπεινούς γήλοφους αποτελούν ένα ενδιάμεσο φαινόμενο πριν την ίδρυση των μεγάλων ιερών σε κορφές και όρη-ορόσημα;
- 5) για ποιο λόγο πολλά επαρχιακά ιερά εγκαταλείπονται μετά το τέλος της πρωτοανακτορικής περιόδου;
- 6) γιατί οι δραματικές σεισμικές καταστροφές του τέλους της παλαιοανακτορικής και νεοανακτορικής εποχής επηρέασαν τόσο καίρια τον τοπογραφικό χάρτη των υπαίθριων και λοιπών ιερών;

Η αλήθεια είναι ότι τα ανασκαφικά δεδομένα που διαθέτουμε δεν έχουν για όλα τα παραπάνω απαντήσεις, αλλά προσφέρουν πολλά πλέον δεδομένα στην ιστορία των Ιερών Κορυφής πριν και μετά την ακμή τους. Η εικόνα θα αλλάξει μόνο με τις δημοσιεύσεις των υλικών.

Η έρευνα του Έβανς στον Γιούχτα το 1909, το λανθασμένο σκαρίφημα που δημοσίευσε μετά από 20 χρόνια, αλλά προπάντων οι φορτισμένες ερμηνείες του ήταν για 7 περίπου δεκαετίες το μόνο σημείο αναφοράς για το μητροπολιτικό Ιερό Κορυφής της Κρήτης. Επανεξετάζοντας το θέμα μπορώ πλέον να υποστηρίξω ότι η επανέναρξη της ανασκαφής στο Ιερό Κορυφής του Γιούχτα από την Αρχαιολογική Εταιρία ήταν το σημείο στροφής της έρευνας. Η αφορμή που πυροδότησε το νέο ενδιαφέρον παλαιών και νέων ερευνητών (J. Cherry, A. Peatfield, C. Nowicki, I. Τζαχίλη, Γ. και Ε. Σακελλαράκη κ.ά.) κι έτσι ξεκίνησε ένας διάλογος που συνεχίζεται κι έχει αρχίσει να δείχνει τα θετικά του αποτελέσματα.